

DOI: <https://doi.org/10.33994/kndise.2022.67.27>
УДК 343.9

Сергій Олександрович Бухонський
кандидат юридичних наук,
старший оперуповноважений в особливо важливих справах

*Територіальне управління
Державного бюро розслідувань*

ОСОБЛИВОСТІ СТАДІЇ ПОЧАТКУ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗА ЧИННИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

Статтю присвячено аналізу історично-правових та теоретичних основ зміни нормативної моделі початку досудового розслідування за чинним Кримінальним процесуальним кодексом України, а також, визначенню основних напрямів подальшого удосконалення кримінального процесуального законодавства тощо. У результаті проведеного дослідження сформовано низку положень та висновків, які стосуються поглиблення теорії кримінального процесу та криміналістики, обґрунтування пропозицій щодо удосконалення чинного кримінального процесуального законодавства, розробки сучасної методології (технік) з розслідування злочинів.

Ключові слова: кримінальне провадження, початок досудового розслідування, відомчий контроль, прокурорський нагляд, судовий контроль.

Постановка проблеми. Методологічною основою роботи є сукупність підходів та методів наукового пізнання. Для досягнення визначеної мети дослідження в роботі використовувалися філософські, загальнонаукові та спеціально наукові методи. Системний підхід став основою методологічної структури та визначив стратегію дослідження проблем досудового розслідування.

На шляху утвердження верховенства права та розвитку України як правової та демократичної держави, основною метою діяльності якої у сфері кримінального провадження та кримінального законодавства є реалізація пріоритетних завдань, передбачених ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) [1], які спрямовані на захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження.

Сучасний етап кримінального правозастосування вимагає максимального наближення системи вітчизняного кримінального законодавства до європейських стандартів. У цьому аспекті формування ефективної системи досудового розслідування неможливе без усебічного аналізу та узагальнення стану злочинності в країні та поза її межами, засобів боротьби з нею та процесів подальшого реформування кримінально-процесуального законодавства й системи кримінальної юстиції загалом. Особливо в умовах нестачі професійних кадрів у всіх структурах правоохоронних органів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Анонсоване дослідження базується на роботах відомих науковців, таких як: Ю. І. Азаров, Ю. П. Аленін, С. В. Бажанов, І. В. Басиста, В. П. Бахін, В. Д. Берназ, В. П. Божьев, В. І. Бояров, Л. А. Буторін, О. А. Вакулік, Т. В. Варфоломєєва, В. І. Галаган, І. В. Гловюк, В. Г. Гончаренко, А. О. Громовий, Ю. М. Грошевой, А. Я. Дубинський, А. В. Єремян, В. С. Зеленецький, О. В. Капліна, Н. С. Карпов, О. В. Керевич, Л. М. Кирій, В. В. Коваленко, В. П. Корж, Ю. В. Коробко, А. В. Лапкін, Л. М. Лобойко, В. Г. Лукашевич, Є. Д. Лук'янчиков, А. О. Ляш, В. Б. Мазан, В. Т. Маляренко, Н. В. Марчук, О. Р. Михайленко, І. Б. Михайловська, М. М. Михеєнко, Р. І. Назаренко, В. Т. Нор, Д. П. Письменный, М. А. Погорецький, В. О. Попелюшко, І. В. Рогатюк, Б. Г. Розовський, Х. А. Рооп, О. Г. Русанова, Д. В. Сімонович, С. В. Слинько, І. І. Статіва, С. М. Стахівський, А. В. Столітній, О. Ю. Татаров, В. М. Тертишник, І. А. Тітко, Л. Д. Удалова, О. В. Узунова, В. І. Фаринник, О. О. Цимбалістенко, Л. В. Черечукіна, О. О. Чернікова, С. С. Чернявський, І. В. Чурікова, В. Ю. Шепітько, В. П. Шибік, М. Є. Шумило, Г. В. Юркова, Л. В. Юрченко, О. Г. Яновська та інших.

Мета дослідження зумовлена необхідністю розроблення та застосування принципово нових теоретичних положень і практичних рекомендацій у зв'язку з докорінним реформуванням початкового етапу досудового провадження за чинним Кримінальним процесуальним кодексом України.

Звідси проблема сучасного стану практики початку досудового розслідування у кримінальному провадженні є багатоаспектною, що потребує її дослідження.

Ця багатоаспектна проблема, включає різні питання, що потребують окремого аналізу. До них доцільно віднести: дослідження історико-правових та теоретичних основ початку досудового розслідування; функціональної характеристики початку досудового розслідування; забезпечення законності кримінальної процесуальної діяльності на початку досудового розслідування тощо.

Незважаючи на наявний вітчизняний і світовий науково-дослідницький досвід практики провадження початку досудового розслідування, питання пов'язані з початком досудового розслідування актуальні й сьогодні. Існує потреба в комплексному, системному дослідженні його теоретичних і прикладних проблем.

Викладення основного матеріалу. Позначена проблема традиційно розглядалася вітчизняними науковцями в площині Кримінально-процесуального кодексу України 1960 р. [2]. Проте вони, спираючись на законодавство минулого, не можуть повною мірою задовольнити сучасні вимоги та виклики слідчої практики. Перш за все, це стосується визначення початку кримінального провадження – виникнення кримінально-процесуальних правовідносин. Низка питань, що їх стосуються, залишаються не повною мірою досліджені, що й привертає увагу науковців.

Початок процесуальних правовідносин КПК України 1960 р. пов'язував з наявністю достатньо деталізованого переліку приводів до порушення кримінальної справи, до яких, згідно з ч. 1 ст. 94 КПК України 1960 року

відносилися: 1) заяви або повідомлення підприємств, установ, організацій, службових осіб, представників влади, громадськості або окремих громадян; 2) повідомлення представників влади, громадськості або окремих громадян, які затримали підозрювану особу на місці вчинення злочину або з поличним; 3) явка з повинною; 4) повідомлення, опубліковані в пресі; 5) безпосереднє виявлення органом дізнання, слідчим, прокурором або судом ознак злочину [3].

Розгляд зазначених повідомлень покладался на прокурора, слідчого та органи дізнання і мав бути проведеним у триденний строк, а за необхідності перевірки – в десятиденний строк. У межах перевірки ст. 97 КПК України уповноважувала відбирати пояснення, витребувати документи, проводити огляд місця події, здійснювати зняття інформації з каналів зв'язку та огляд поштово-телеграфної кореспонденції, а також проводити оперативно-розшукові заходи [4].

За результатами перевірки приймалося рішення про порушення кримінальної справи, або про відмову в її порушенні, або про направлення заяви, повідомлення за належністю.

Незадоволення передбаченим у КПК України 1960 р. порядком порушення кримінальної справи було зумовлено масовим приховуванням органами досудового розслідування заяв і повідомлень про злочини. У 2011 р. Головне слідче управління МВС України ініціювало 287 службових розслідувань за фактами недотримання обліково-реєстраційної дисципліни і по 203 з них порушення підтвердилися, а органами прокуратури порушено 54 кримінальні справи (40 за безпідставне винесення постанов про відмову в порушенні кримінальних справ та 14 за укриття заяв і повідомлень громадян про злочини). У цьому ж році прокуратурою скасовано 139,3 тисяч рішень, прийнятих у порядку ст. 97 КПК України 1960 р., що склало 5,5% від усіх постанов про відмову в порушенні кримінальної справи, винесених працівниками органів внутрішніх справ, а за 144 «відмовними» матеріалами порушено кримінальні справи після проведення додаткових перевірок [5, с. 19].

Розглядаючи реформування діяльності з вирішення питання про початок досудового розслідування, доречно звернути увагу на Концепцію реформування кримінальної юстиції в Україні, яка була затверджена Указом Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. У даній Концепції наголошувалося, що потребує спрощення процедура початку досудового розслідування, яким має вважатися момент отримання уповноваженими законом органами інформації про кримінальний проступок або злочин. Відповідні службові особи мають бути зобов'язані розпочати досудове розслідування невідкладно після отримання такої інформації, про що повідомляється прокурору [6].

Враховуючи, що в КПК України 1960 р. не було прямої заборони починати досудове розслідування (порушувати кримінальну справу) невідкладно після отримання інформації про злочин (як це вимагається в зазначеній Концепції), виникає питання про причини введення зобов'язання невідкладно починати досудове розслідування.

Одна з можливих відповідей на зазначене питання наведена в монографії І. І. Статіви, який, посилаючись на історичні документи початку радянської епохи, зазначає, що стадія порушення кримінальної справи з'явилася як реакція практики правоохоронної діяльності на вимогу порушувати кримінальну справу тільки тоді, коли результатом її розслідування буде обвинувальний висновок [7, с. 32]. Однак, наголошує цей автор, судова перспектива однозначно з'ясовується саме в ході розслідування, а тому всі спроби визначитися з цією перспективою до початку розслідування неодмінно породжують потребу здійснення латентного розслідування до початку розслідування офіційного [7, с. 93].

На підтвердження даного висновку можна навести численні пропозиції науковців, які пропонували дозволити проводити до порушення кримінальної справи експертизи та інші слідчі дії (Х. А. Рооп, Г. М. Курганський, Р. С. Белкін та Д. Я. Мирський, А. В. Єремян, А. В. Сивопляс і С. Д. Міліцин, Ю. Н. Белозьоров та А. А. Чувильов. Ґрунтовно до вирішення проблем стадії порушення кримінальної справи підходив В. С. Зеленецький (створення системи дослідчих пізнавальних дій), Л. А. Буторін (затримання підозрюваної особи)) тощо.

Проте ряд науковців скептично висловлювалися стосовно чинного на той час порядку порушення кримінальної справи. Приміром, С. В. Бажанов пропонував порушувати кримінальну справу на підставі приводу, якщо, звичайно, в ньому містяться дані, які вказують на ознаки злочину. На його думку, акт порушення кримінальної справи слід розцінювати в якості правової підстави для провадження слідчої перевірки, не пов'язуючи її в обов'язковому порядку зі скороспішною кваліфікацією досліджуваного діяння [8, с. 53]. Б. Г. Розовський також зазначав, що кожне повідомлення про злочин має перевірятися в єдиному процесуальному режимі, що забезпечуватиме повноту та об'єктивність дослідження інформації. Відсутність події чи ознак складу злочину в ході дослідження інформації має бути доведено з тією самою повнотою та достовірністю, як у разі їх наявності [9, с. 118]. Аналогічну позицію займав С. Є. Віцин, вказуючи: «для надання інституту порушення кримінальної справи сучасного вигляду необхідно в першу чергу відмовитися від так званої дослідчої перевірки заяв, повідомлень про злочини та в разі їх отримання негайно порушувати кримінальну справу та починати розслідування, тобто провадження по справі, як це відбувається в усіх видах судочинства, включаючи в певних випадках і кримінальне. Якщо ж і як тільки в процесі провадження по справі виявляються передбачені законом підстави припинення кримінального переслідування або припинення кримінальної справи, повинно прийматися таке рішення» [10, с. 56]. Прихильником відмови від дослідчої перевірки також є В. Т. Маляренко [11, с. 5].

Таким чином, позиції науковців розділялися на два принципово відмінні напрями. Перший з них полягав у збереженні дослідчої перевірки та розширенні дозволених засобів перевірки, а також строків її здійснення. Другий полягав у скасуванні дослідчої перевірки з «перенесенням» пізнавальної діяльності до стадії досудового розслідування.

З огляду на вищезазначену полярність наукових думок цілком очікуваним виявилось те, що законопроектні пропозиції також розділялися на два типи.

У проєкті КПК України № 3456-д від 18.11.2005 передбачено збереження дослідчої перевірки. Так, відповідно до ст. 198 цього проєкту до порушення кримінальної справи пропонувалося дозволити: відібрання поясень, проведення огляду місцевості та приміщення, проведення освідування, вилучати та витребувати предмети та документи, оглядати їх, витребувати висновки відомчих перевірок і спеціалістів, проводити оперативно-розшукові заходи. Також пропонувалося дозволити проведення ексгумації трупа (ст. 260 цього проєкту), а також судової експертизи (ст. 275 цього проєкту) [12]. Для вирішення питання про порушення кримінальної справи пропонувалося надати 5-ти денний термін, а за необхідності завершити попередню перевірку – 10-ти денний термін. Однак цей строк міг бути продовжений до 1 місяця прокурором району (міста), а після цього – до 3 місяців Генеральним прокурором, прокурором Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя (ст. 196 цього проєкту) [13].

Інший законопроект – проєкт КПК України № 1233 від 13.12.2007 містив аналогічні за змістом пропозиції стосовно реформування стадії порушення кримінальної справи [14].

Протилежний законопроектний підхід, який зрештою реалізувався у нині чинному КПК України, був запроваджений згаданим вище Указом Президента України від 08.04.2008 № 311/2008, яким була затверджена Концепція реформування кримінальної юстиції в Україні. На основі зазначеної Концепції Національною комісією із зміцнення демократії та утвердження верховенства права був розроблений проєкт КПК України. У ст. 197 зазначеного проєкту вказувалося, що «слідчий, державний обвинувач зобов'язаний розпочати розслідування негайно після того, як із заяви, повідомлення, самостійного виявлення ним, або з іншого джерела йому стали відомі обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення» [15].

Однак, в подальшому зазначена редакція статті залишилася тільки в законопроекті № 9700-1, який мав назву «Проєкт кодексу України кримінального процесу», поданого 13.01.2012 народним депутатом України Р. М. Зваричем [16].

Що ж до проєкту КПК України № 9700, який зрештою був прийнятий Верховною Радою України, то в ньому редакція статті, яка регламентує порядок початку досудового розслідування, зазнала істотних змін у порівнянні з ідеєю, котра була закладена в Концепції реформування кримінальної юстиції в Україні.

На нашу думку, уточнення моменту початку досудового розслідування здійснювалося без урахування того факту, що багато процесуальних дій проводяться або одночасно з отриманням заяви, або одразу після її отримання.

Приміром, затримання особи уповноваженою службовою особою може здійснюватися одночасно з моментом виявлення відомостей про

кримінальне правопорушення. Крім того, одразу із затриманням може здійснюватися тимчасове вилучення майна, вилучення документів, які посвідчують користування спеціальним правом тощо.

Однак, прямий дозвіл щодо проведення процесуальних дій до внесення відомостей до ЄРДР наданий тільки щодо огляду місця події (ч. 3 ст. 214 КПК України).

Зазначена особливість правового регулювання призводить до «невпевненості» окремих практичних працівників щодо правомірності затримання особи до внесення відомостей до ЄРДР. Наслідки зазначеної невпевненості полягають в тому, що в одних випадках посадові особи уникають здійснення затримання, а інші – здійснюють, однак оформлюють затримання протоколом тільки після внесення відомостей до ЄРДР. У результаті маємо незадоволення суспільства ефективністю роботи правоохоронних органів.

Водночас, слід визнати, що КПК України 2012 р. якщо не усунув проблему необґрунтованих відмов у початку досудового розслідування [17], то, принаймні, досить суттєво покращив ситуацію в галузі дотримання прав заявників на доступ до правосуддя.

Практична діяльність свідчить, що здійснення попередньої правової кваліфікації може потребувати проведення перевірочних дій, спрямованих на отримання додаткових даних як про діяння, що кваліфікується, так і щодо позиції потерпілого з приводу початку досудового розслідування щодо злочинів приватного обвинувачення. Водночас, ч. 3 ст. 214 КПК України забороняє здійснювати досудове розслідування до внесення відомостей до ЄРДР (за винятком огляду місця події).

Через те, що в низці випадків слідчому (прокурору) може бути недостатньо провести огляд місця події для здійснення правової кваліфікації, а також з'ясування інших відомостей, перелічених у ч. 5 ст. 214 КПК України, ми будемо досліджувати можливість проведення слідчим (прокурором) до внесення відомостей у ЄРДР інших перевірочних дій, окрім огляду місця події.

У п. 5 ч. 1 ст. 3 КПК України зазначено, що досудове розслідування починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. Таким чином, погоджуючись із О. В. Капліною [18, с. 196], зазначаємо, що передбачені в Розд. III КПК України, який має назву «Досудове розслідування», слідчі (розшукові) дії, за виключенням огляду місця події, проводити до початку досудового розслідування не можна. Так само, до початку досудового розслідування не можна застосовувати й інші передбачені в КПК України, зокрема, в ст. 93, засоби збирання доказів.

Висновки. Отже, аналіз кримінального процесуального законодавства не дає підстав однозначно заперечувати можливість проведення перевірочних дій до внесення відомостей до ЄРДР. Однак, постає питання про те, наскільки повну інформацію про діяння необхідно отримати для належного здійснення його попередньої правової кваліфікації, з'ясування інших відомостей, перелічених у ч. 5 ст. 214 КПК України, а також виконання вимог ч. 4 ст. 26, ст. 477 КПК України.

Відповідно до ч. 2 ст. 93 КПК України [1] одним із способів збирання доказів стороною обвинувачення є проведення слідчих (розшукових) дій. На початковому етапі досудового розслідування до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань у невідкладних випадках із всієї системи передбачених у КПК України слідчих (розшукових) дій можна проводити лише огляд місця події. Втім, кримінальна процесуальна регламентація проведення огляду місця події в ч. 3 ст. 214 КПК України є недосконалою. Серед недоліків передусім слід виділити прогалини у визначенні правових підстав проведення огляду місця події в житлі чи іншому володінні особи, недосконалість правової регламентації подальшої роботи з тимчасово вилученим майном, визначення видів огляду, що можуть бути проведені, тощо. Зазначені та інші проблеми правової регламентації шкодять ефективності роботи слідчо-оперативних груп при виїздах на місця подій. Між тим якісно проведений огляд місця події, збирання та належне закріплення під час проведення цієї слідчої дії доказів є запорукою ефективності роботи на початковому етапі досудового розслідування та здатні забезпечити досягнення завдань кримінального провадження (ст. 2 КПК України). Тому недоліки правової регламентації огляду місця події теж зумовлюють актуальність обраної теми дослідження та необхідність на його підставі вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства.

Перелік посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0691-17>.
2. Інструкція про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події: наказ МВС України від 06.11.2015 № 1377. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1498-15>.
3. Баганець О. В. Щодо необхідності внесення змін і доповнень в КПК України 2012 року в частині порядку початку досудового розслідування. Авторська сторінка (від 10.10.2013). URL: <http://baganets.com/blogs-baganets/schodo-neobhdnost-vnesennja-zm-n-dopovn.html>.
4. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28.12.1960 № 1001-05. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>.

References

1. Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine as of April 13, 2012. No. 4651-VI. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/Laws/show/z0691-17>. (in Ukrainian).
2. Instruction on the procedure for maintaining a unified record in the police agencies of applications and reports on committed criminal offenses and other events: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated November 6, 2015. No. 1377. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1498-15>. (in Ukrainian).
3. Baganets, O. V. (2013). Regarding the need to make changes and additions to the CCP of Ukraine in 2012 in terms of the procedure for initiating a pre-trial investigation. Author's page (dated October 10). Retrieved from: <http://baganets.com/blogs-baganets/schodo-neobhdnost-vnesennja-zm-n-dopovn.html>. (in Ukrainian).

4. Code of Criminal Procedure of Ukraine as of December 28, 1960. No. 1001-05. Retrieved from:

5. Вакулік О. А., Азаров Ю. І. Початок досудового розслідування у кримінальному провадженні: навчальний посібник. Київ, 2015. 184 с.
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів»: Указ Президента України від 08.04.2008 № 311/2008. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/311/2008>.
7. Статива І. І. Початковий етап досудового провадження в сучасному кримінальному процесі: український та західний контексти: монографія / Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Дніпропетровськ, 2012. 248 с.
8. Бажанов С. Оправдана ли так называемая доследственная проверка? *Законность*. 1995. № 1. С. 51-54.
9. Розовский Б. Г. Ненаучные заметки о некоторых научных проблемах уголовного процесса: эссе / ЛАВД. Луганск, 2004. 600 с.
10. Витцин С. Институт возбуждения уголовного дела в уголовном судопроизводстве. *Российская юстиция*. 2003. № 6. С. 54-56.
11. Маляренко В. Т. Щодо постанови про порушення кримінальної справи. *Голос України*. 2008. № 169 (4419). С. 4-5.
12. Проект Кримінально-процесуального кодексу України : реєстраційний номер 3456-д від 18.11.2005. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=26190.
13. Сачко О. В. Правове регулювання дослідної перевірки інформації про незаконний обіг наркотичних засобів України. Allbest. URL: https://otherreferats.allbest.ru/law/01127064_0.html.
14. Проект кримінально-процесуального кодексу України від 13.12.2007 № 1233. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1001-05>. (in Ukrainian).
5. Vakulik, O. A., Azarov, Yu. I. (2015). The beginning of the pre-trial investigation in criminal proceedings: textbook. Kyiv. 184 p. (in Ukrainian).
6. On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine as of February 15, 2008 "On the Progress of the Reform of the Criminal Justice System and Law Enforcement Bodies": Decree of the President of Ukraine as of April 8, 2008. No. 311/2008. Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/311/2008> (in Ukrainian).
7. Stativa, I. I. (2012). The initial stage of pre-trial proceedings in the modern criminal process: Ukrainian and Western contexts: a monograph. Dnipropetrovsk. 248 p. (in Ukrainian)
8. Bazhanov, S. (1995). Is the so-called pre-investigation check justified? *Legality*. No. 1. P. 51-54. (in Russian).
9. Rozovskii, B. G. (2004). Non-scientific notes on some scientific problems of the criminal process: an essay. Lugansk. 600 p. (in Russian).
10. Vitsin, S. (2003). Institute of criminal proceedings in criminal proceedings. *Russian justice*. No. 6. P. 54-56. (in Russian).
11. Maliarenko, V. T. (2008). On the decision to initiate a criminal case. *Voice of Ukraine*. No. 169 (4419). P. 4-5. (in Ukrainian).
12. Draft Code of Criminal Procedure of Ukraine: registration number 3456-d as of November 18, 2005. Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=26190. (in Ukrainian).
13. Sachko, O. V. Legal regulation of experimental verification of information on drug trafficking in Ukraine. Allbest. Retrieved from: https://otherreferats.allbest.ru/law/01127064_0.html. (in Ukrainian).
14. Draft Criminal Procedure Code of Ukraine of December 13, 2007. No. 1233. Retrieved from:

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/web-proc4_2?id=&pf3516=1233&skl=7.

15. Проект Кримінально-процесуального кодексу України, ухвалений на 16-му пленарному засіданні Національної комісії із зміцнення демократії та утвердження верховенства права (2008 р.). Міністерство юстиції. URL: <http://www.minjust.gov.ua>.

16. Проект Кодексу України кримінального процесу: реєстраційний номер 9700-1 від 13.01.2012. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/web-proc4_1?pf3511=42318.

17. На наявності зазначених проблем неодноразово наголошувалося в період дії КПК України 1960 року. Зокрема, В. Б. Мазаном (Мазан В. Б. Дотримання органами дізнання прав і законних інтересів особи в стадії порушення кримінальної справи. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2003. Вип. 24. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKhnvus_2003_24_22.pdf).

18. Капліна О. В. Правозастосовне тлумачення норм кримінально-процесуального права: монографія. Харків: Право, 2008. 296 с.

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/web-proc4_2?id=&pf3516=1233&skl=7. (in Ukrainian).

15. Draft Code of Criminal Procedure of Ukraine, approved at the 16th plenary session of the National Commission for Strengthening Democracy and Rule of Law (2008). Department of Justice. Retrieved from: <http://www.minjust.gov.ua>. (in Ukrainian).

16. Draft Code of Criminal Procedure of Ukraine: registration number 9700-1 as of 13 January 2012. Retrieved from: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/web-proc4_1?pf3511=42318. (in Ukrainian).

17. The existence of these problems has been repeatedly emphasized during the 1960 CCP of Ukraine. In particular, Mazan V. B. (Mazan V. B. Observance by bodies of inquiry of the rights and legitimate interests of the person at a stage of initiation of a criminal case. *Bulletin of the Kharkiv National University of Internal Affairs*. 2003. Issue 24. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VKhnvus_2003_24_22.pdf). (in Ukrainian).

18. Kaplina, O. V. (2008). Legal interpretation of the rules of criminal procedure law: monograph. Kharkiv. 296 p. (in Ukrainian).

FEATURES OF THE STAGE OF THE BEGINNING OF THE PRE-TRIAL INVESTIGATION UNDER THE CURRENT CRIMINAL PROCEDURE CODE OF UKRAINE

S. Bukhonskyi

The article is devoted to the analysis of the historical, legal, and theoretical foundations for changing the normative model for the beginning of a pre-trial investigation under the current Criminal Procedure Code of Ukraine, as well as determining the main directions for further improvement of the criminal procedural legislation, etc. As a result of the study, several provisions and conclusions have been formed regarding the deepening of the theories of criminal procedure and forensic science, substantiation of proposals for improving the current criminal procedural legislation, and the development of modern methodology (techniques) for investigating crimes.

It is noted that the current stage of criminal law enforcement requires the maximum approximation of the system of domestic criminal legislation to European standards. In this aspect, the formation of an effective system of pre-trial investigation is impossible without a comprehensive analysis and generalization of the state

of crime in the country and abroad, means of combating it, and the processes of further reforming the criminal procedural legislation and the criminal justice system as a whole.

It is emphasized that this problem was traditionally considered by domestic scientists in the plane of the Criminal Procedure Code of Ukraine in 1960. However, relying on the legislation of the past, they cannot fully satisfy the modern requirements and challenges of investigative practice. First of all, it concerns the determination of the beginning of criminal proceedings – the emergence of a criminal procedural legal relationship.

The consideration of several drafts of the Code of Criminal Procedure of Ukraine of different editions on these issues is illustrated.

Thus, during this study, we came to the following conclusions.

An analysis of the criminal procedural legislation does not allow us to unequivocally deny the possibility of carrying out verification actions before entering information into the ERDR. However, the question arises as to how complete information about the act is necessary to obtain for the proper implementation of its preliminary legal qualification, clarification of other information listed in part 5 of article 214 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine, as well as the fulfillment of the requirements of part 4 of article 26, article 477 of the Code of Criminal Procedure of Ukraine.

According to Part 2 of Art. 93 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, one of the ways to collect evidence by the prosecution is to conduct investigative (search) actions. At the initial stage of the pre-trial investigation, before entering information into the Unified Register of Pre-trial Investigations, in urgent cases, only an inspection of the scene of the incident can be carried out from the entire system of investigative (detective) actions provided for in the Code of Criminal Procedure of Ukraine. However, the criminal procedural regulation of the inspection of the scene in part 3 of Art. 214 Code of Criminal Procedure of Ukraine is imperfect. Among the shortcomings, one should first highlight the gaps in determining the legal grounds for conducting an inspection of the scene of an incident in a person's housing or other possessions, the imperfection of the legal regulation of further work with temporarily seized property, determining the types of inspections that can be carried out, etc. These and other problems of legal regulation are detrimental to the effectiveness of the work of investigative and operational groups when visiting the scene. Meanwhile, a well-conducted inspection of the scene, the collection, and proper consolidation of evidence during the investigative action is the key to the effectiveness of the work at the initial stage of the pre-trial investigation and can ensure the achievement of the objectives of criminal proceedings (Article 2 of the Code of Criminal Procedure). Therefore, the shortcomings of the legal regulation of the inspection of the scene of the incident also determine the relevance of the chosen research topic and the need, based on the improvement of the current criminal procedural legislation.

Summarizing certain shortcomings of the procedural and legal regulation of the beginning of a pre-trial investigation, we also note that the Code of Criminal Procedure of Ukraine in 2012 did not eliminate the problem of unjustified refusals to start a pre-trial investigation, but significantly improved the situation in the field of observance of the applicants' rights to access to justice.

Key words: criminal proceedings, beginning of a pre-trial investigation, departmental control, prosecutor's supervision, judicial control.